

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 11 Nisan 2025
Sayı : 141

10/2600

Aşkın GENÇ
Kayseri Milletvekili
Milli Savunma Komisyonu Üyesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Zincir marketlerin gıda fiyatları üzerindeki etkisinin, piyasada tekelleşme eğilimlerinin, tüketici davranışları ve esnaf üzerindeki sonuçlarının, fiyat denetim mekanizmalarının yeterliliğinin ve rekabet ortamının sağlıklı işleyip işlemediğinin araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve talep ederiz.

B. M. M. D.
Aşkın GENÇ
Marsın M. V.

A. K. İ.
Aykut K. J. o.
Antalya M. V.

Bilal B. İ. r.
Adana M. V.

B. İ. B. M. V.
A. Vehbi Bakır M. V.
M. V. S. M. V.

M. V. S. M. V.
M. V. S. M. V.

K. V. S. M. V.

Aşkın GENÇ

Kayseri Milletvekili

Veli Ağb. d. n.
M. V. S. M. V.

Nail CİLER
K. V. S. M. V.

Servet M. V. S. M. V.
Hatay M. V.

A. V. S. M. V.

A. V. S. M. V.

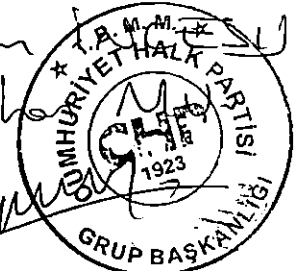
M. V. S. M. V.

Orhan S. M. V.

M. V. S. M. V.

Ö. V. S. M. V.

A. V. S. M. V.

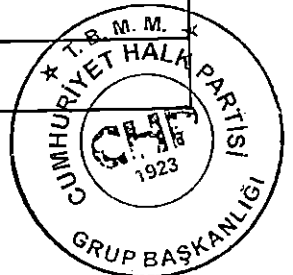
Tel.: 0312 420 57 70-71

Faks: 0312 420 21 85

e-posta: askin.genc@tbmm.gov.tr

Adres: Devlet Mah. TBMM Halkla İlişkiler Binası 5. Kat E Blok Oda No: 501 Çankaya/Ankara

1141... no'lu Araştırma Önergesi

[illegible]

Aşkın GENÇ
Kayseri Milletvekili
Milli Savunma Komisyonu Üyesi

GEREKÇE

Gıda enflasyonunun kalıcı hale geldiği ve sabit gelirli vatandaşın alım gücünün ciddi şekilde daraldığı bir dönemde, zincir marketlerin perakende fiyatlar üzerindeki etkisi kamuoyunun en fazla tartıştığı meselelerden biri haline gelmiştir. Özellikle pandemi sonrasında hızla yaygınlaşan zincir market şubeleşmesi, düşük fiyat politikası, agresif promosyon kampanyaları ve dijital alışveriş altyapıları sayesinde sektörde küçük esnaf ve yerel üreticiler üzerindeki baskıyı artırmıştır. Bu durum yalnızca ticari dengeleri değil, tüketici haklarını, piyasa rekabetini ve ekonomik adaleti de doğrudan etkilemektedir.

Türkiye genelinde üç ila beş büyük zincir market markası, perakende gıda pazarının büyük kısmını elinde bulundurmaktadır. Rekabet Kurumu'nun zaman zaman bu şirketler hakkında başlattığı soruşturmalar ve verdiği cezalar, fiyat eşleştirme, stokçuluk, tedarikçi baskısı gibi ciddi sorunların varlığını ortaya koymuştur. Ancak bu denetimlerin uzun vadeli yapısal çözüm üretip üretmediği, fiyatların gerçekten serbest piyasa koşullarıyla mı belirlendiği, yoksa ortak dijital algoritmalarla mı yönlendirildiği halen belirsizdir.

Zincir marketler, genellikle daha düşük fiyat sunma iddiasıyla tüketicinin tercih sebebi olurken, bu fiyatların arkasında küçük üreticilere dayatılan tedarik sözleşmeleri, yüksek raf bedelleri, promosyon yükümlülükleri ve sıkı zaman baskıları yer almaktadır. Bu durum küçük ve orta ölçekli üreticilerin kârlılığını azaltmakta, bağımsız gıda üreticilerinin rekabet şansını yok etmektedir.

Öte yandan zincir marketlerin mahalli bakkalları, kooperatifleri ve semt pazarlarını da büyük ölçüde devre dışı bıraktığı bir tablo ortaya çıkmıştır. Her mahallede birkaç şube açarak fiyat avantajı sağlayan bu yapılar, yerel ekonominin ve toplumsal ilişkilerin zayıflamasına da yol açmıştır. Birçok il ve ilçede küçük esnaf kepenk kapatmış, istihdam daralmış ve esnaf gelirleri ciddi oranda düşmüştür. Bu süreç kent yoksulluğunu derinleştirmiş, ticaretin merkezileşmesine sebep olmuştur.

Tüketici davranışı açısından da önemli sonuçlar ortaya çıkmıştır. Fiyat farklılıklarının azalması, alışveriş seçeneklerinin sınırlandırılması, reklamlarla yönlendirilen tüketim alışkanlıkları ve gıda kalitesi konusunda yaşanan güven sorunu, halkın hem ekonomik hem de psikolojik düzeyde olumsuz etkilenmesine yol açmıştır. Aynı zamanda kırsal üretim zincirinin bozulması, tarımsal üretimdeki sürdürülebilirlik sorunlarını da tetiklemiştir.

Bu nedenlerle; zincir marketlerin fiyatlama stratejilerinin, tedarik zincirindeki etkilerinin, esnaf ve üretici üzerindeki baskısının ve tüketici hakları bağlamında ortaya çıkardığı sorunların çok yönlü olarak araştırılması, mevcut yasal ve denetim mekanizmalarının yeterliliğinin incelenmesi ve kamu yararını esas alan yapısal çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla bir Meclis Araştırması açılması toplumsal ve ekonomik bir zorunluluktur.

